

Зміст

Вступ		
Частина 1. Від сохи до мануфактури		
Розділ 1. Стародавній світ та зародження економічної думки		
Глава 1	Економічний розвиток Стародавнього світу та його економічна думка	
1.1.	Загальна характеристика стародавньої епохи	
1.2.	Періодизація та основні риси господарства первісного суспільства	
1.3.	Зародження економічної думки	
Глава 2	Економіка країн стародавнього Сходу та його економічна думка	
2.1.	Загальна характеристика епохи стародавнього Сходу	
2.2.	Стародавній Єгипет	
	2.2.1.	Соціально-економічний розвиток стародавнього Єгипту
	2.2.2.	Економічна думка стародавнього Єгипту
2.3.	Месопотамія (Межиріччя)	
	2.3.1.	Соціально-економічний розвиток країн Месопотамії
	2.3.2.	Економічна думка Месопотамії
2.4.	Стародавній Китай	
	2.4.1.	Соціально-економічний розвиток стародавнього Китаю
	2.4.2.	Економічна думка стародавнього Китаю
2.5.	Стародавня Індія	
	2.5.1.	Соціально-економічний розвиток стародавньої Індії
	2.5.2.	Економічна думка стародавньої Індії
Глава 3	Соціально-економічний розвиток та економічна думка країн античного світу та раннього християнства	
3.1.	Загальна характеристика епохи античного світу	
3.2.	Антична Греція	
	3.2.1.	Соціально-економічний розвиток древньої Греції
	3.2.2.	Економічна думка античної Греції
3.3.	Античний Рим	
	3.3.1.	Соціально-економічний розвиток стародавнього Риму
	3.3.2.	Економічна думка античного Риму
3.4.	Економічні ідеї раннього християнства	
Розділ 2. Економіка та економічна думка Середньовіччя		
Глава 4	Формування феодалізму та закріплення економічної думки	
4.1.	Загальна характеристика феодалізму та його економічної думки	
4.2.	Західна Європа епохи середньовіччя	
	4.2.1.	Соціально-економічний розвиток західної Європи
	4.2.2.	Економічна думка феодальної Європи
	4.2.3.	Канонічна доктрина та Тома Аквінський
	4.2.4.	Єресі та Реформація
4.3.	Франкська держава	
	4.3.1.	Соціально-економічний розвиток держави франків
	4.3.2.	Економічна думка Франкської держави
Глава 5	Розвиток феодальних відносин в країнах західної Європи в X-XV століттях	
5.1.	Середньовічна Франція	
5.2.	Середньовічна Німеччина	
5.3.	Середньовічна Англія	

5.4.	Середньовічні міста. Ремесла. Цехи	
5.5.	Торгівля та фінанси	
5.6.	Економічна думка середньовічної Європи	
	5.6.1.	Соціальні утопії
	5.6.2.	Меркантилізм
Глава 6	Розвиток феодальних відносин в країнах Сходу	
6.1.	Середньовічна Візантія	
6.2.	Середньовічний Китай	
6.3.	Середньовічна Японія	
6.4.	Середньовічна Індія	
6.5.	Економічна думка середньовічного Сходу	
	6.5.1.	Економічна думка Близького та середньоазійського сходу
	6.5.2.	Економічна думка середньовічного Китаю
Частина II. Економіка світу та економічна наука індустріальної доби		
Розділ 3. Мануфактурний період економічного розвитку. Зародження капіталізму та економічної науки		
Глава 7	Економіка мануфактурного періоду. Зародження економічної науки	
7.1.	Соціально-економічна характеристика періоду становлення капіталістичних відносин	
7.2.	Первісне накопичення капіталу як передумова капіталізму	
7.3.	Зародження економічної науки	
	7.3.1.	Економічна система Вільяма Петті
	7.3.2.	Економічні погляди П'єра Буагільбера
	7.3.3.	Економічні погляди Річарда Кантільйона
	7.3.4.	Економічні погляди Дейвіда Юма
	7.3.5.	Економічні погляди інших теоретиків доби зародження економічної науки
Глава 8	Соціально-економічні передумови на наслідки буржуазних революцій XVI—XVIII століть	
8.1.	Буржуазна революція 1566—1609 років в Нідерландах	
8.2.	Буржуазна революція 1640—1660 років в Англії	
8.3.	Французька буржуазна революція	
8.4.	Особливості розвитку капіталізму в німецьких князівствах	
8.5.	Соціально-економічні передумови і наслідки війни північноамериканських колоній за незалежність	
Глава 9	Становлення класичної політичної економії	
9.1.	Економічне вчення фізіократів	
	9.1.1.	Економічна система Франсуа Кене
	9.1.2.	Економічні погляди Анн РобераТюрго
	9.1.3.	Економічні погляди інших фізіократів
9.2.	Економічне вчення Адама Сміта	
	9.2.1.	Методологічні основи вчення Сміта
	9.2.2.	Сміт про багатство та його джерела
	9.2.3.	Сміт про вартість і капітал
	9.2.4.	Смітова теорія доходів та їх розподілу
	9.2.5.	Історичне значення теоретичної спадщини Адама Сміта
Розділ 4. Економіка світу періоду промислових переворотів та соціалізація економічної науки		

Глава 10	Промислові перевороти в розвинутих країнах світу	
10.1.	Загальна характеристика епохи	
10.2.	Промисловий переворот у Великій Британії	
10.3.	Промисловий переворот у Франції	
10.4.	Промисловий переворот у Німеччині	
10.5.	Промисловий переворот у США	
10.6.	Становлення промислового капіталізму в Японії	
Глава 11	Розвиток та завершення класичної політичної економії	
11.1.	Політична економія Жана-Батіста Сея	
11.2.	Економічне вчення Томаса Мальтуса	
11.3.	Теоретична система Давіда Рікардо	
	11.3.1.	Методологічні основи вчення Рікардо
	11.3.2.	Теорія вартості
	11.3.3.	Теорія грошей
	11.3.4.	Теорія капіталу та відтворення
	11.3.5.	Теорія розподілу
	11.3.6.	Теорія порівняльної переваги в міжнародній торгівлі
11.4.	Рікардіанська школа: прибічники та критики вчення Рікардо	
	11.4.1.	Економічні погляди прибічників Д. Рікардо
	11.4.2.	Економічні погляди критиків Д. Рікардо
11.5.	Завершення класичної політекономії у вченні Джона Стюарта Мілла	
Глава 12	Критики рікардіанства та класичної політичної економії	
12.1.	Характеристика стану економічної думки післярікардіанської пори	
12.2.	Нова політична економія Насау Вільяма Сеніора	
12.3.	Перший економіст теоретик США Генрі Чарльза Кері	
12.4.	Економічні погляди Фредеріка Бастіа	
12.5.	Історичний напрям у політичній економії	
	12.5.1.	Історичний метод та система національної політичної економії Німеччини
	12.5.2.	Становлення національної політичної економії в Німеччині. Економічна система Фрідріха Ліста
	12.5.3.	Розвиток національної політичної економії. "Стара" історична школа
	12.5.4.	"Нова" історична школа
Глава 13	Критики капіталізму та виникнення соціалістичного вчення	
13.1.	Виникнення та розвиток дрібновласницької політичної економії	
	13.1.1.	Економічний романтизм Жан Шарля Леонарда Сімонді
	13.1.2.	Економічний анархізм П'єра Жозефа Прудона
	13.1.3.	Економічні погляди прибічників дрібнобуржуазного розвитку капіталізму
13.2.	Економічні погляди соціалістів-рікардіанців	
13.3.	Західно-європейський утопічний соціалізм XIX століття	
	13.3.1.	Утопічне вчення Клода Анрі Сен-Сімона
	13.3.2.	Утопічні погляди Шарля Фур'є
	13.3.3.	Видатний утопіст-практик Роберт Оуен
	13.3.4.	Погляди інших соціалістів утопістів XIX ст.
13.4.	Суспільно-економічна думка і розвиток утопізму в революційно-демократичному русі Росії	
	13.4.1.	Зародження революційно-демократичного руху і утопічного

		соціалізму в Росії	
	13.4.2.	Общинний (селянський) соціалізм	
13.5		Критика капіталізму та соціалістичні ідеї в інших течіях середини XIX століття	
	13.5.1.	Феодальний соціалізм	
	13.5.2.	Християнський соціалізм	
	13.5.3.	Анархізм	
13.6.		Марксистське економічне вчення	
	13.6.1.	Методологія марксистських досліджень	
	13.6.2.	Теорія класів і класової боротьби	
	13.6.3.	Теорії вартості і грошей	
	13.6.4.	Теорія капіталу	
	13.6.5.	Теорія додаткової вартості та продуктивної праці	
	13.6.6.	Теорія заробітної плати	
	13.6.7.	Загальний закон капіталістичного нагромадження	
	13.6.8.	Теорія відтворення і економічного циклу	
	13.6.9.	Теорія доходів та їх розподілу	
	13.6.10.	Марксистське вчення про соціалізм і комунізм	
	13.6.11.	Історичне значення економічного вчення марксизму	
Розділ 5. Економіка індустріальної епохи та розмаїття економічних поглядів, течій та теорій			
Глава 14	Індустріалізація світової економіки та становлення монополізму		
14.1.	Прогрес науки, техніки і технології виробництва		
14.2.	Міжнародні економічні відносини та особливості формування світового ринку		
14.3.	Становлення монополізму		
Глава 15	Економічний розвиток провідних та залежних країн світу в добу індустріалізації		
15.1.	Економічне піднесення США		
15.2.	Особливості індустріального розвитку Німеччини		
15.3.	Основні фактори промислового відставання Великої Британії		
15.4.	Економічний розвиток Франції: причини промислового відставання		
15.5.	Промислово-індустріальний розвиток Російської імперії		
15.6.	Становлення індустріального суспільства в Японії		
15.7.	Колоніальна система і економічний розвиток залежних країн		
Глава 16	Розвиток економічної науки в епоху індустріалізації		
16.1.	Виникнення маржиналізму та його загальні принципи		
	16.1.1.	Попередники маржиналізму	
	16.1.2.	Маржиналізм як метод економічних досліджень і "маржинальна революція" в економічній теорії	
	16.1.3.	Основні принципи та предмет маржиналізму	
16.2.	Австрійська школа граничної корисності		
	16.2.1.	Теорія граничної корисності фундатора маржиналізму Карла Менгера	
	16.2.2.	Лідер австрійської школи Ейген Бьом-Баверк	
	16.2.3.	Маржинальні погляди Фрідріха Візера	
16.3.	Математична школа маржиналізму в економічній теорії		
	16.3.1.	Фундатор маржиналізму Вільям Джевонс	
	16.3.2.	Фундатор маржиналізму і математичної школи Леон Вальрас	
16.4.	Формування неокласичної теорії		

	16.4.1.	Кембриджська школа. Економічне вчення Альфреда Маршалла	
	16.4.2.	Американська школа маржиналізму. Економічні теорії Джона Бейтса Кларка	
	16.4.3.	Економічні погляди Френсиса Еджворта і Вільфредо Парето	
16.5.	Розвиток неокласичного напрямку в теоріях інших економістів початку ХХ століття		
Глава 17	Еволюція деяких економічних вчень		
17.1.	Розвиток історичного напрямку в політичній економії		
	17.1.1.	Друга хвиля "нової" історичної школи	
	17.1.2.	Соціальний напрям у політичній економії	
17.2.	Гене́за соціалістичного вчення		
	17.2.1.	Економічні концепції прибічників м'яких еволюційних форм соціалістичних перетворень	
	17.2.2.	Економічні теорії прибічників помірних еволюційних форм соціалістичних перетворень. Соціал-реформізм	
	17.2.3.	Економічні теорії прибічників радикальних революційних форм соціалістичних перетворень. Ліворадикальне економічне вчення	
Частина III. Постіндустріальне суспільство та сучасна економічна наука			
Розділ 6. Світове господарство періоду регульованого капіталізму. Інституціоналізм та кейнсіанство			
Глава 18.	Світове господарство між світовими війнами		
18.1.	Економічні наслідки Першої світової війни та план Дауеса		
18.2.	Економіка США в 1914-1939 роках та становлення ліберальної моделі регульованого капіталізму		
18.3.	Особливості економічного розвитку Великої Британії в 1914-1939 роках		
18.4.	Економіка Франції між світовими війнами		
18.5.	Економіка Німеччини та становлення тоталітарного режиму		
18.6.	Економіка Японії		
18.7.	Становлення та розвиток державного соціалізму в СРСР		
Глава 19	Виникнення інституціоналізму та його розвиток в першій половині ХХ ст.		
19.1.	Ідейно-теоретичні основи інституціоналізму, принципи та етапи його розвитку		
19.2.	Ранній Інституціоналізм		
	19.2.1.	Соціально-психологічний інституціоналізм	
	19.2.2.	Соціально-правовий інституціоналізм	
	19.2.3.	Кон'юнктурно-статистичний або емпіричний інституціоналізм	
	19.2.4.	Особливості англійського інституціоналізму	
19.3.	Зрілий або позитивний Інституціоналізм		
	19.3.1.	Еволюція американського інституціоналізму	
	19.3.2.	Інституціональні погляди М. Кондратьєва	
	19.3.3.	Інституціональні теорії Йозефа Шумпетера	
	19.3.4.	Соціологічна школа інституціоналізму	
Глава 20	Економічне вчення Дж. М. Кейнса та його значення		
20.1.	Причини виникнення кейнсіанства та його попередники		
20.2.	"Кейнсіанська революція" в економічній теорії		

	20.2.1.	Теорія ефективного попиту, проценту та зайнятості	
	20.2.2.	Теорія мультиплікатора інвестицій	
	20.2.3.	Проблеми ціноутворення та інфляції	
	20.2.4.	Теорія заробітної плати	
	20.2.5.	Концепція регулювання сукупного попиту	
20.3.	Значення кейнсіанської теорії		
Розділ 7. Світова економіка в період 1939 – 1970 років. Посткейнсіанство та неолібералізм			
Глава 21	Економіка провідних країн у роки Другої світової війни		
21.1.	Особливості розвитку світової економіки в 1939-1945 роках		
	21.1.1.	США в роки Другої світової війни	
	21.1.2.	Велика Британія в роки Другої світової війни	
	21.1.3.	Економіка Франції в роки Другої світової війни	
	21.1.4.	Економіка Японії в роки Другої світової війни	
	21.1.5.	Економіка СРСР в роки Великої Вітчизняної війни	
21.2.	Соціально-економічні наслідки другої світової війни.		
Глава 22	Економічний розвиток провідних країн світу в 1945 -1970 роках		
22.1.	План Маршалла		
22.2.	Посилення інтернаціоналізації господарської діяльності та економічної інтеграції		
22.3.	Зростання економічної могутності США		
22.4.	Особливості економічного розвитку західноєвропейських країн		
	22.4.1.	Успіхи економічної відбудови Німеччини	
	22.4.2.	Економічна модель державного регулювання Великої Британії	
	22.4.3.	Економічний розвиток Франції	
22.5.	Економічна модель Японського дива		
22.6.	Економічний розвиток СРСР в період 1945-1991 років		
Глава 23	Розвиток економічної науки в середині ХХ століття		
23.1.	Розвиток кейнсіанства та його течії		
	23.1.1.	Некейнсіанство	
	23.1.2.	Посткейнсіанство	
23.2.	Сучасна ліберальна концепція		
	23.2.1.	Неокласичний напрям в епоху панування кейнсіанства	
	23.2.2.	Неокласичні теорії економічного зростання	
	23.2.3.	Теорії ринку недосконалої конкуренції	
	23.2.4.	Методологічні основи неолібералізму	
	23.2.5.	Німецький ордолібералізм	
	23.2.6.	Особливості французького неолібералізму	
	23.2.7.	Розвиток неолібералізму в Великій Британії	
23.3	Концепція "кейнсіансько-неокласичного синтезу"		
Розділ 8. Постіндустріальна економіка та сучасна економічна теорія			
Глава 24	Економічний розвиток провідних країн світу в 1980 – початку 2000-х років		
24.1.	Динаміка, структурні зміни світової економіки та розвиток соціально-ринкового господарства		
	24.1.1.	Загальна характеристика економіки розвинутих країн	
	24.1.2.	Створення економіки постіндустріального суспільства	
24.2.	Проблеми економічного розвитку США на рубежі ХХІ століття		
24.3.	Економічний розвиток провідних західноєвропейських країн на сучасному етапі		

24.4.	Економічний розвиток Японії на сучасному етапі	
24.5.	Посилення світових інтеграційних процесів за участю розвинених країн на рубежі ХХІ століття	
Глава 25	Економічний розвиток інших країн та регіонів світу після Другої світової війни	
25.1.	Загальна характеристика світового економічного розвитку післявоєнної доби	
25.2.	Проблеми розвитку країн в період побудови соціалізму та на етапі перехідної економіки	
	25.2.1.	Становлення та розвиток соціалізму в європейських країнах
	25.2.2.	Особливості перехідної економіки європейських країн
	25.2.3.	Економіка Росії перехідного періоду
	25.2.4.	Проблеми соціально-економічного реформування української економіки в роки незалежності
	25.2.5.	Розвиток перехідної економіки в азійських країнах колишнього СРСР
25.3.	Економічний розвиток країн соціалізму на рубежі ХХІ століття	
25.4.	Економіка країн, що розвиваються	
	25.4.1.	Загальна характеристика економічного розвитку та класифікація країн, що розвиваються
	25.4.2.	Економічний розвиток країн першої групи
	25.4.3.	Економічний розвиток країн другої групи
	25.4.4.	Економічний розвиток країн третьої групи
	25.4.5.	Інтеграційні процеси в країнах, що розвиваються
Глава 26	Сучасна економічна теорія та її здобутки	
26.1.	"Нова класична" економічна теорія	
	26.1.1.	Сучасний монетаризм як прояв американського неолібералізму
	26.1.2.	Новітня неокласична концепція
	26.1.3.	Досвід застосування неокласичних моделей в економіці різних країн
26.2.	Неоінституціоналізм	
	26.2.1.	Теорія прав власності та трансакційних витрат
	26.2.2.	Теорія суспільного вибору
	26.2.3.	Кліометрика (нова економічна історія)
	26.2.4.	Теорія людського капіталу
26.3.	Соціально-інституціональний напрям	
	26.3.1.	Соціально-інституціональні концепції Дж. Гелбрейта
	26.3.2.	Концепції системної трансформації ринкового суспільства
	26.3.3.	Соціально-індустріальні технократичні концепції
Література		
Додатки		
Додаток 1	Словник історико-економічних термінів	
Додаток 2	Одиниці виміру	
Додаток 3	Нобелівські лауреати з економіки	

ВСТУП

Історія економіки та економічної думки вивчається на економічних спеціальностях в вищих навчальних закладах і є важливою складовою підготовки фахівців-економістів – фінансистів, бухгалтерів, менеджерів, маркетологів тощо. В ряді вузів ці предмети вивчаються окремо, однак останнім часом нормативна частина навчального плану пропонує їх об'єднання в єдиний предмет і ряд вузів взяв такий підхід на озброєння. Тому підготовка навчального посібника з інтегрованого предмету історії економіки та економічної думки є, на нашу думку, актуальним і виправданим.

Цей предмет цікає велике коло проблем та підходів і вивчає:

- господарську діяльність людства в історичному розвитку та її наукове відображення в економічних поглядах і вченнях, починаючи з первісного суспільства і до сучасності;
- основні явища і процеси матеріального виробництва;
- діяльність економічних організацій і установ;
- економічну політику провідних держав світу;
- досліджує загальні закономірності економічного життя, а також його особливості в окремих країнах.

Актуальність вивчення цих проблем в українських вищих навчальних закладах значно посилюється у зв'язку з обранням незалежної України ринкового шляху розвитку, а це передбачає необхідність приведення її структури, господарського механізму, організаційних інституцій у відповідність до найважливіших тенденцій світового економічного розвитку. Подібний перехід неможливий без аналізу, вивчення, усвідомлення та широкого використання світо господарських зв'язків, величезного досвіду, набутого людством у раціональному використанні матеріальних, фінансових, трудових та інших ресурсів, відображення їх у економічних думках і теоріях.

Роль історичного аспекту в системі економічних наук дуже велика. Економічна історія — наука відносно молода. Вона зародилася в XVI ст. і відтоді до середини XIX ст. являла собою окремі історико-галузеві описи та дослідження. Так виникли історії фінансів, торгівлі, сільського господарства, ремісничого виробництва, промислової діяльності тощо. І лише з другої половини XIX ст. розпочалося вивчення історії світової економіки в цілому, з точки зору загально методологічного підходу. Мова йде про те, що в умовах нинішнього розвитку економіки, досліджуючи ті чи інші суспільні явища, ми зобов'язані не тільки дати їх основні характеристики, а й, що особливо важливо, передбачити їх еволюцію. А це можна зробити тільки з урахуванням попереднього розвитку цього явища, що базується на певних історичних закономірностях.

Як окремий предмет економічну історію почали викладати на межі XIX—XX ст. в європейських університетах для підготовки управлінських кадрів, здатних проводити ефективну реформаторську політику. Саме тоді у Гарвардському та Манчестерському університетах були створені перші кафедри економічної історії. Починаючи з 1960 року з економічної історії регулярно проводяться міжнародні конгреси, створюються численні центри з організації і координації досліджень із соціально-економічної проблематики. З 1962 року плідно працює Міжнародна асоціація економічної історії. Усі ці факти свідчать, що економічна історія стала загально визнаною наукою світового масштабу.

Економічні уявлення минулого аналізували у своїх працях видатні дослідники XVII—XIX ст. британці В. Петті, А. Сміт, Т. Мальтус, Д. Рікардо, Дж. С. Мілл, французи Ж.Б. Сей, П. Буагільбер, Ф. Бастиа, німці К.Маркс, В. Рошер, В. Зомбарт, американці Дж.Б. Кларк, Г.Ч. Кері та багато інших. Однак це були тільки зародки історії економічної думки.

Першим відомим істориком економічної науки став англійський учений Дж. Р. Мак-Куллох, який у 1826 р. опублікував працю "Історичний нарис виникнення науки політичної економії", в якій прославляв здобутки класичної політичної економії. Наступна помітна праця з історії економічної думки — ірландського дослідника Дж. К. Інгрема "Історія політичної економії" (1886) уже критично оцінює роль класичної політичної економії.

З критичних позицій стосовно всіх вчень аналізував історію економічної думки К. Маркс. На початку ХХ ст. з'являються підручники з історії економічної думки французьких учених Ш. Жіда і Ш. Ріста (1902), англійських дослідників А. Грея (1932), Е. Ролла (1938).

У 1954 році побачила світ перша фундаментальна праця з історії економічної думки — посмертна книга відомого австро-американського дослідника Й. Шумпетера "Історія економічного аналізу". Однак неперевершеним підручником з історії економічних вчень залишається праця американського теоретика історії економічної науки М. Блауга "Економічна думка у ретроспективі" (1962). Вона була перекладена десятками мов світу, зокрема українською.

Видаються й оригінальні українські підручники з історії економічної думки, зокрема фундаментальна "Історія економічних учень" київських учених за редакцією В.Д. Базилевича (2004).

Значення історико-економічного дослідження виявляється не тільки у визначенні суспільно-економічних закономірностей історичного розвитку, а й у конкретних випадках господарської практики. До історії господарства сильний економіст звертається постійно, інколи навіть не підозрюючи цього, оскільки динаміка розвитку певного господарства завжди має історичний характер. Доводиться порівнювати показники різних періодів, в яких відображається історико-економічний процес формування і розвитку виробництва. Різні періоди розвитку економіки чи конкретного господарства — це різні потужності, різні завдання і техніко-економічні характеристики. І враховувати ці обставини повинен любий економіст — від керівника підприємства до рядового бухгалтера чи плановика. Неможливо навчитися основ економічного мислення, не навчившись уявляти господарство, його наукове відображення в історичному аспекті.

Без історії і знання минулого економісти просто займаються простим і добросовісним описанням реалій господарського життя, не вмюючи формулювати економічні закони і закономірності. Такий підхід не може забезпечити передбачення перспектив розвитку економічного суб'єкту: господарства, галузі чи й держави в цілому. Тому вивчення конкретно-історичних аспектів економіки та економічної думки збагатить майбутніх фахівців прогресивним досвідом людства у вирішенні господарських проблем, допоможе краще збагнути сучасні економічні проблеми, прогнозувати їхнє наукове розв'язання.

Варто також зазначити, що історія економіки та економічної думки є джерелом фактичного і теоретичного матеріалу для вивчення всіх економічних наук для яких відіграє фундаментальну роль, оскільки забезпечує тісний зв'язок історичних знань з економікою промисловості, сільського господарства, іншими галузевими і функціональними економічними науками.

Важливою є взаємодія історії економіки та економічної думки з іншими науками та суспільними явищами: соціологією, загальною історією, політикою, управлінням тощо. Вплив на розвиток економіки таких факторів, як соціальний склад працівників, управління виробничими колективами, задоволеність працею, настроїв, поведінка працівників; ідеологія, історичні форми господарювання; зовнішня політика держави, суспільні рухи, війни, релігія, наука, мистецтво обов'язково має враховуватися історією економіки та економічної думки.

Знання історії економіки та економічної думки має не тільки науково-пізнавальне, а й велике виховне значення. Воно розширює кругозір студентів, сприяє правильному підходу до оцінки найважливіших історико-економічних процесів і подій. Економіста не можна уподібнювати до обчислювальної машини, позбавленої емоцій, яка байдуже оперує цифрами, запрограмована лише на точність результату. Нашому суспільству потрібний не лише спеціаліст високої професійної кваліфікації, а й свідомий працівник-патріот, якому не байдужа доля Батьківщини.

Зазначимо також, що в цьому підручнику практично не вивчалася історія економічного розвитку України та здобутки українських економістів-теоретиків. Це пояснюється тим, що колективом авторів готується до видання друга книга, присвячена виключно історії економіки України та українським дослідникам економіки.